

Nīla Saṅgīta

Una vetllada de música i dansa clàssica de l'Índia

25 juny 2015 · Centre d'Arts Santa Mònica

Programa:

21h Presentació a càrrec del Prof. Xavier Serra, director del Music Technology Group – Universitat Pompeu Fabra i d'Eulàlia Cuxart Benas, coordinadora del projecte Saṅgītarasikā Experiències Musicals.

21:15 Concert:

- **Guru Vandana:** Oració/pregària d'obertura dedicada al Guru (Mestre) entès com el qui guia a l'aprenent de l'obscuritat a la llum. Per aquest motiu, a la cultura índia, és molt respectat i venerat.

La ballarina representa aquesta pregària d'agraïment al Mestre i als tres principals Déus de l'hinduisme: Brahmā, Viṣṇu i Śiva, demanant així les seves bendicions per a la representació que comença.

- **Bansurī i tabla:** Jacoppo Pacifico (bansurī) i Amit Mishra (tabla).

- **Dansa kathak, tabla, bansurī i sarod:** *Shuddha Nṛtiya* en *tīn tāla* (16 temps 4·4·4·4)
Núria Cabo (dansa kathak), Amit Mishra (tabla), Jacoppo Pacifico (bansurī) i Jordi Prats (sarod).

La dansa es representarà en ritme creixent. S'aniràn succeïnt peces tècniques que començaran amb una velocitat lenta que permet gaudir de les subtileses del gest i anirà augmentant la velocitat a mida que es succeeixen les composicions (tukra, toda, tihaī...etc.) fins a arribar a jocs rítmics més ràpids on el so percutit dels cascabells pren el paper protagonista. A les peces finals, Gat Nikas, la ballarina es transforma en una noia que va a buscar aigua al riu, o amb Rādhā que juga amb Kṛṣṇa, o amb el mateix Kṛṣṇa tocant la seva flauta bansurī pels boscos de Vrindavan.

- **Sarod i tabla** Jordi Prats (sarod) i Amit Mishra (tabla).

Nīla Saṅgīta és una formació de joves músics de diferents procedències (Catalunya, Itàlia, Índia) dedicats a la música hindustànica. El punt de trobada i nexa entre ells es dona a la ciutat sagrada de Varanasi (Benarés), coneguda arreu per la seva importància espiritual i també pel seu ric patrimoni musical. Per aquesta vetllada ens proposen un viatge musical entre els diferents paisatges que es van dibuixant per les melodies dels **rāgas**. Els sons i els cicles rítmics s'articulen i es connecten amb els diferents instruments i la dansa.

Saṅgīta és el nom amb el qual s'anomena la música a l'Índia i comprèn la música vocal, la música instrumental i la dansa.

Actualment, la música del subcontinent indi es divideix en 2 tradicions principals, la del nord, coneguda com a música hindustànica, i la del sud, coneguda com a música carnàtica. Ambdues conformen un dels sistemes musicals més desenvolupats del món l'esquelet del qual queda definit per 2 grans eixos vertebradors: **rāga** i **tāla**.

Els modes melòdics a partir dels quals es desenvolupa el sistema musical de l'Índia s'anomenen **rāga**. La paraula deriva de l'arrel sànscrita 'rañj' que vol dir acolorir o tenyir i en relació amb la música es pot traduir com 'allò que acolorix la ment'. També es pot traduir per color, matís, passió, atracció o melodia. Un **rāga** utilitza una sèrie de notes musicals a partir de les quals es crea la melodia. La manera com les notes d'un **rāga** es relacionen entre elles conforma les frases musicals que en defineixen el seu caràcter. Tradicionalment, cada **rāga** s'associa amb un moment del dia, amb una estació de l'any o amb una emoció -*rasa*- determinada. En aquest espai, el **rāga** s'encarna a través de l'entramat musical i es manifesta d'una forma única cada vegada, combinant elements d'improvització i elements fixats.

L'altre eix principal i imprescindible de la música de l'Índia és el seu sistema rítmic; el **tāla**. Aquest s'ha desenvolupat al llarg de milers d'anys i està considerada una forma d'art per si mateixa. Als fonaments d'aquets sistema es troben els conceptes d'espai i temps i de la percepció del so; en el **tāla**, és dóna molta atenció a l'aspecte compositiu i improvisatiu, en un ampli espectre de varietat rítmica, estructural i tímbrica. La paraula **tāla** fa al·lusió a l'acció de picar de mans i a la quironomia, l'art d'expressar el ritme amb el moviment de les mans. Així doncs, podem definir més concretament **tāla** com a cicle rítmic format per un número d'unitats -*matra*- organitzades en diferents seccions, cadascuna d'elles accentuada amb una sèrie d'accents forts i febles, representats per un gest específic de les mans.

El primer temps del cicle rítmic s'anomena **sam** i és molt important durant el curs de l'improvització rítmica i melòdica com a punt de trobada i de referència.

Organitzen:

संगीतरसिका
Sāngītarasikā

Segons el **Nāṭyaśāstra**, un antic tractat clàssic d'arts escèniques que comprèn el teatre, la dansa i la música, el caràcter de l'ésser humà és conforma a partir de vuit estats emocionals o sentiments anomenats **bhāva**; amor, humor, tristesa, ràbia, heroïsmes, por, fàstic i sorpresa. La música índia, entesa en el sentit ampli (teatre-dansa, música vocal i instrumental) és capaç de suscitar, tan en els músics com en qui escolta de manera atenta, diferents estats mentals anomenats **rasa** que deriven dels vuit **bhāva** anteriors. **Rasa** significa gust, perfum o essència i s'associa a l'experiència estètica de gaudi derivada de vivència plena de l'experiència perceptiva visual i sonora.

La interpretació d'un **rāga** consta de les següents seccions o parts principals:

- **Ālāp**; part introductòria d'un **rāga** que precedeix l'exposició de la composició fixada (gat o bandís). En l'**ālap** s'explora l'entramat melòdic del **rāga** en forma d'improvització melòdica amb un temps lent i sense una pulsació definida. Seguidament, quan s'introdueix una pulsació constant i s'incrementa el tempo, l'improvització melòdica s'anomena **jhoḍ**, que literalment vol dir temps mig. Finalment s'arriba al **jhala**, a on el temps és més ràpid. **Jhoḍ** i **jhala** tan es poden considerar parts de l'**ālap** com parts independents.

- **Gat**; composició melòdica en un determinat cicle rítmic (**tāla**) que s'acompanya amb un instrument de percussió; en la música hindostànica **tabla** o **pakhāvaj**. A partir de la composició, es desenvolupen un seguit d'improvitzacions rítmiques i melòdiques.

Amb el suport de:

Ajuntament de Barcelona
Barcelona Cultura

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

PHONOS FUNDACIÓ PRIVADA
— 40 anys (1974 · 2014) —